

Christian Schlee Joannes Christophorus Castritius

[Disputatio Theologica De Fide, annuente Jehova

Rostochii: Reusnerus, 1611

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn742474356>

Druck Freier Zugang

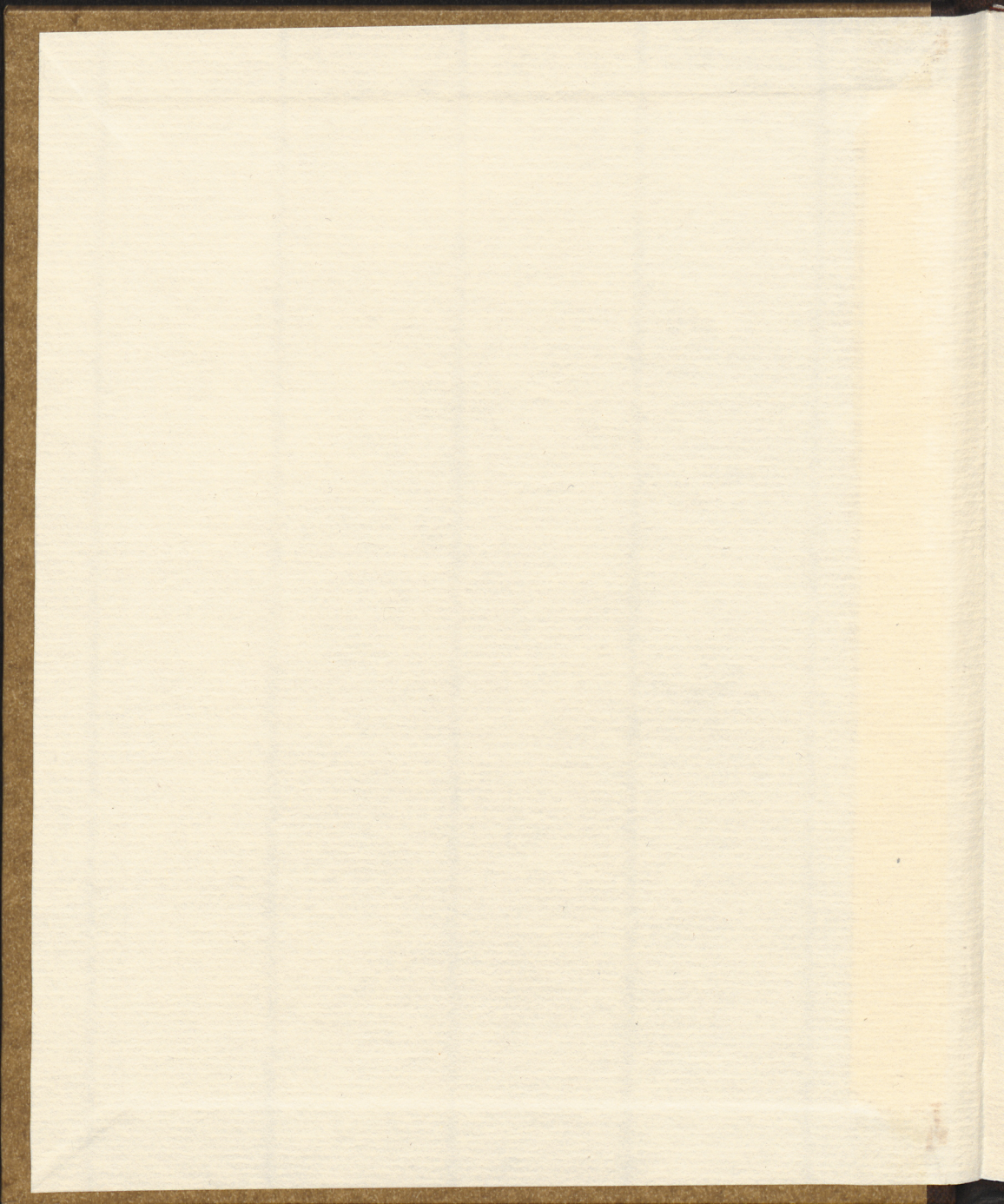

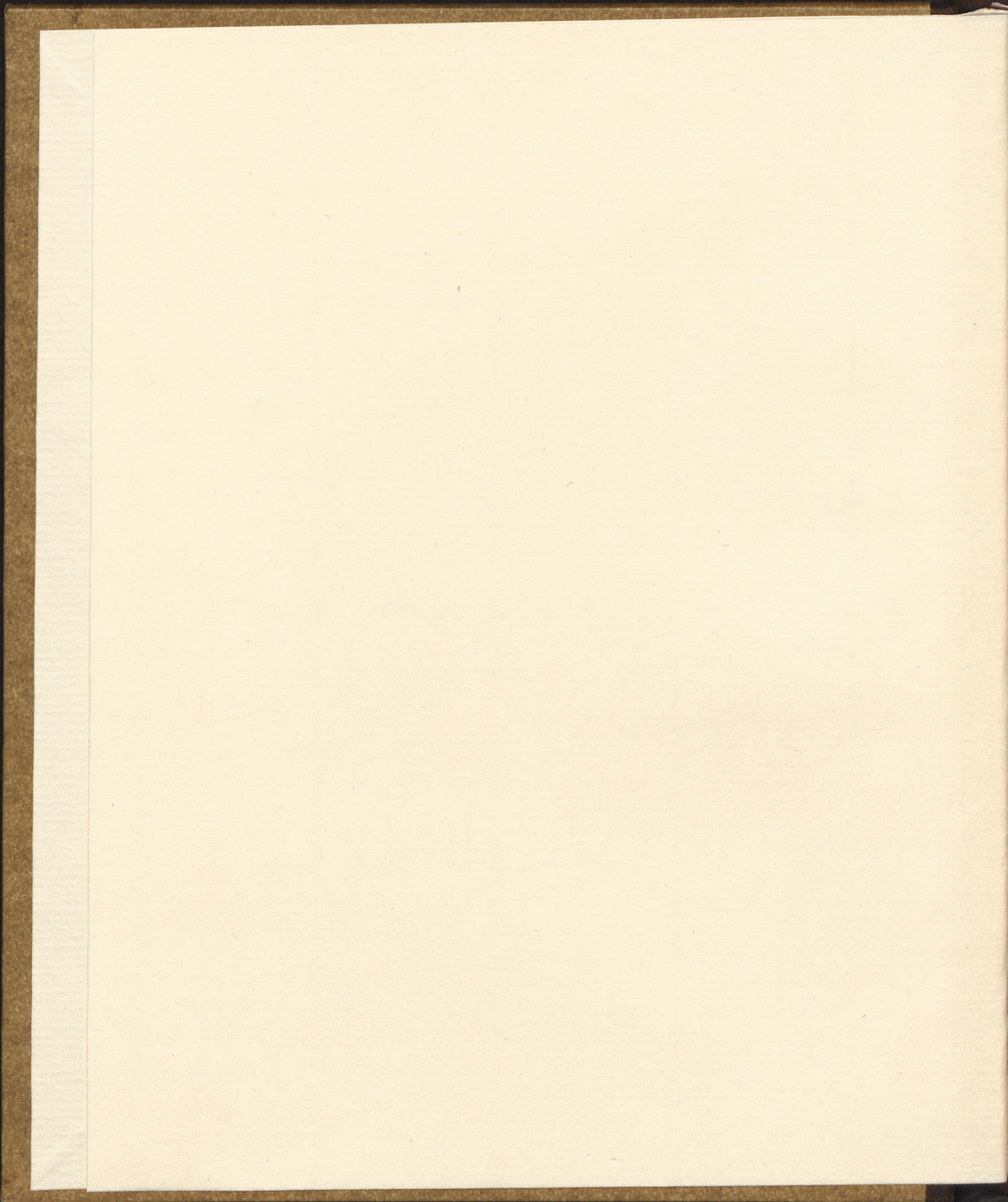

Universitäts
Bibliothek
Rostock

[http://purl.uni-rostock.de
/rosdok/ppn742474356/phys_0001](http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn742474356/phys_0001)

DFG

Disputatio Theologica
de

FIDE,

annuente Jehova

Præfide

Christiano Sledano

SS. Theol. Doct.

et Prof. in academia

Rostock.

ad diem 9. Januay.

privatim respondebit

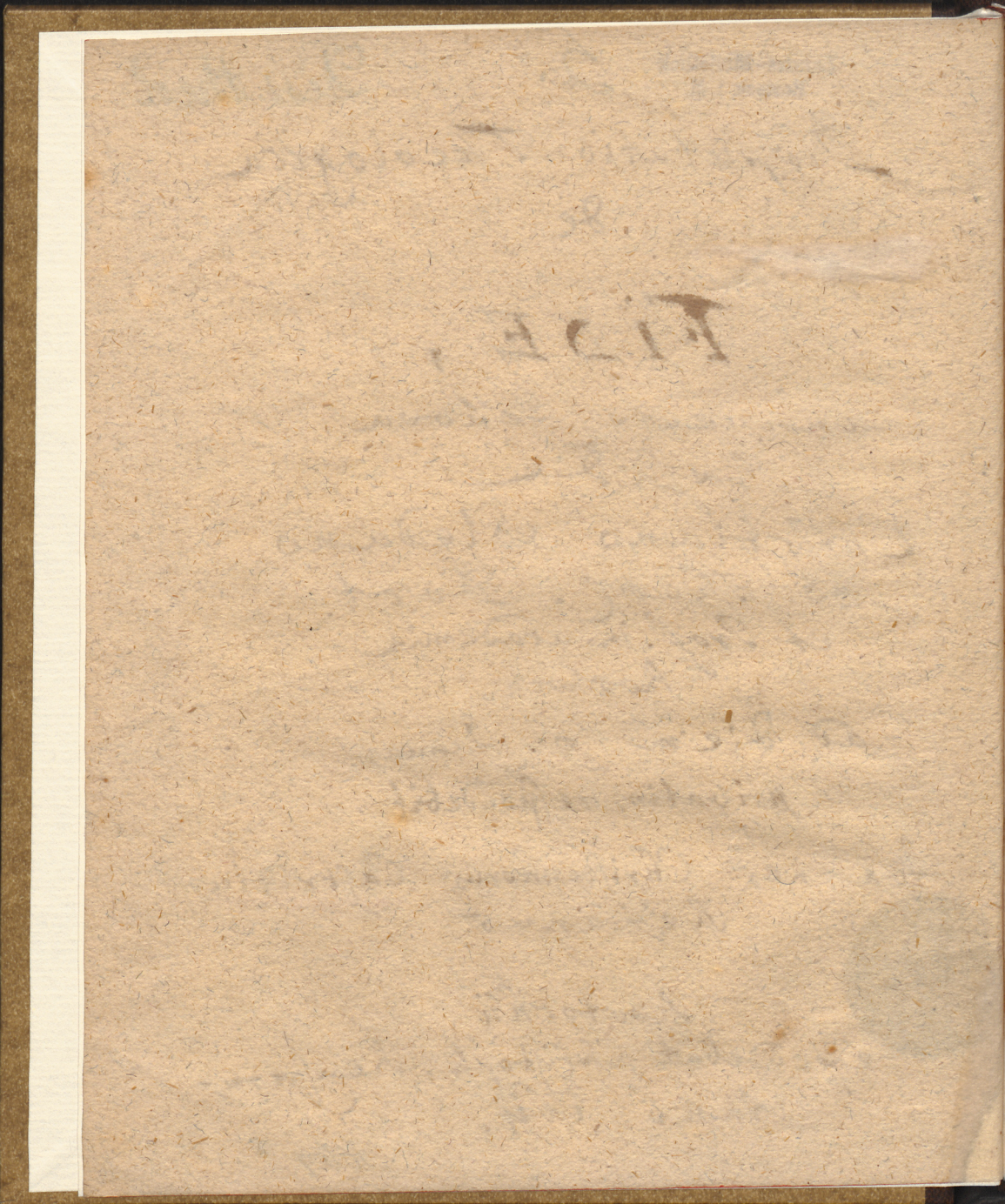
Joannes Christophorus Castritius
Renanus

Rostochii

excudebat Christoph. Kupsnerus
Anno, 1664.

1664. 5.

DISPUTATIO DE FIDE.

FIDES est habitus animi *Act. 8. 37. ope-* Definitio
ratione Dei Col. 2. 12. per verbum Rom. 10.
17. infusus, consistens & in verâ cælestis
doctrinæ notitiâ Col. 1. 7. 9. 10. & in ejus-
dem certo assensu Ioh. 17. 8. & in firmâ fi-
ducia apprehendente Rom. 4. 21. sibiq; ap-
plimente Gal. 2. 20. promissionem Euangelii Rom. 4. 16.
de gratuitâ remissione peccatorum in Christo: per quâ
justificamur Rom. 3. 25. & propter quam opera nostra
Deo placent Rom. 14. 23.

ΕΚΘΕΣΙΣ.

1. *FIDES*, Græcè Πίσις, ἀπὸ τῆς πίπειναι, quod est à πείθομαι, do-DEFINITIO
 ceor, persuadeor, ad fidem permoveor, plane credo. Cujus verbi I. ἰσχυρο.
 crebra sit mentio in Scriptura N. Testamenti, *Act. 17. 4. Gal. 3. 1.* λογίω.
Rom. 8. 38. 2. Tim. 1. 5. Latinis dici putatur à fiendo quia id fiat,
quod ab alio dictum promissum vè est, ac si duæ istæ voculæ (Fiat,
Dictum) inter se essent in voce, FIDES, opulata.

2. Vnde apud profanos scriptores vocabulum Fidei plerumq; II. ὁμοιω.
 accipitur acti vè, pro veritate scilicet & constantiâ in promittente, *πιστις.*
 hoc est, in dictis & factis fideliter præstandis juxta istud Ovidii:

Et cum fortunâ statq; caditq; Fides,

Et Lucani:

Nulla fides unquam miseros selegit amicos.

A

Pio-

Uti etiā phrasēs istae in communi loquendi usu sunt notae: Fidem ser-
vare, Fidem fallere, &c.

3. In sacris literis ut plurimum vox Fidei passivè sumitur, qua-
tenus scilicet Fides est affectus in audiente seu patiente, alterius
promissis respondens, quò dicentis veracitatem ac promissionem ac-
cipit, ejusq; fidelitati assensum præbet, certò statuens, quòd ea, quæ
quis promissit, fideliter sit servaturus.

4. Interdum tamen, sed rarò, eodem sensu, passivè scilicet, hanc
vocem apud profanos auctores usurpatam legimus; ut est apud Ovid.
Deq; fide certà sit tibi certà fides;

active.
sicut è contrario eam in uno & altero Scripturæ loco offendimus in
activâ significatione, videlicet pro veracitate & promissione dicen-
tis Psal. 86. 15. Rom. 3. 3.

5. Sed, hisce omisiss, libet præcipuas hujus vocabuli (FIDES)
significationes ex sacris literis colligere. Aut n. vox hæc sumitur,
ut dictum est, pro veritate & constantiâ promissorum Rom. 3. 3.
Tit. 2. 10. aut pro totâ doctrinâ celesti Rom. 1. 5. 1. Th. 3. 10. aut pro
constantiâ in religione retinendâ in summis difficultatibus Rom. 1.
8. 1. Th. 1. 8. aut per Genes. 22. 18. pro semine benedictò, per cujus fa-
ciem salvamur, seu pro plenâ eorum, quæ sub typis legalibus latebant &
Messiam venturum adumbrabant, revelatione. Gal. 3. 25. aut pro
fidelitate, 1. Tim. 5. 8. aut pro nudâ ac solitariâ alicujus rei noticiâ
seu pro externâ professione Luc. 2. 24. aut pro persuatione effectus
miraculosi, seu pro dono faciendorum miraculorum 1. Cor. 12. 9. &
13. 2. aut specialiter pro firmâ animi fiantiâ, quæ in Dei miseri-
cordiâ propter Christum promissâ recumbit. 1. Ioh. 5. 4. Rom. 3. &
4. Gal. 3. & 4. Eph. 2. Dequâ fidei acceptione specialiori nos hoc
loco propriè loquimur.

6. Atq; hæc significatorum diversitas diversas Fidei distinctio-
nes nobis in Ecclesia peperit, quarum præcipua & communissima
est, quod Fides alia dicatur Historica, alia Hypocritica, alia Mi-
sericordia, alia Justificans seu Salvifica.

7. Hi.

7: Historica est nuda noticia eorum, quæ in sacris literis de Deo ejusq; divinis operibus historicè referuntur. Iac. 2. 19.

8. Hypocritica est doctrinæ divinitus revelatæ qualem-
cunq; assensum præbere, seu Christum ore confiteri, non tamen in eo
unicè acquiescere. Act. 8. 13;

9. Miraculosa est certa animi persuasio orta ex immediatâ
Dei promissione, dum quis certò credit, verè esse opus aliquod mira-
culosum divinâ potentia eveniturum, quod ipse in Dei omnipotentis
nomine vel fieri petit vel eventuram prædicit, Matth. 17. 20. I.
Cor. 13. 2.

10. Iustificans Fides in se præter historicam articulorum fidei
noticiam simul complectitur assensum & fiduciam.

11. Deinde Fides etiam distinguitur in Vivam & Mortu-
am; illa sensu coincidit cum Iustificante; hæc cum Historicâ. Differe-
runt autem & Efficiente; hæc enim est rationis opus & ex arte,
illa est solius Dei opus; & Prædicamenti; hæc non est nisi in Ca-
regoria Qualitatis, Noticia scilicet & Assensus; illa etiam in Rela-
tione, Fiducia; & Effectibus, hujus effectus sunt odium, fuga Dei,
pavor conscientie, mors &c. illius verò, justitia, pax &c.

12. Alias Fidei distinctiones studiosè præterimus, ut
quòd Fides sit I. Firma vel infirma. II. Magna vel parva. III.
vivax &c. vel innoxia &c. IV. πολυκαρπῆ & vel ἀκαρπῆ V. Tem-
poraria vel Durabilis.

13. In præsentia principaliter de Fide viva seu iustificante in-
stituitur disquisitio, ubi imprimis observetur, Cur Fides ut plu-
rimùm appellatione Fiduciæ in V. Testam. exprimatur?
seu Cur Prophete maxime utantur verbo Fidere, Chri-
stus verò & Apostoli verbo Credere? Nō quidem res diver-
sas ista qualicumq; verborū diversitas innuit, sed rem penitus eandē,
nōpe vivā in Deum fidē. Rationem diversitatis adferunt Theologi,
quia videlicet Prophetarum tempore in V. T. non tam necesse erat

Fides viva
morta

III. συν-
νυμία.

Fidere
credere

noticiam Dei, quàm potius fiduciam in Deum, quæ est potissima & difficillima pars Fidei, inculcare. Nam in V. Testamento Prophetæ suis concionibus docebant istum populum, cui doctrina de Deo Abraham, Isaac, & Jacob jam antè satis erat nota, nec facile quisquam ex illo populo erat, qui verum Deum Israël negaret aut ignoraret, ut uterque modus rectè colendi verum Deum non omnibus, præsertim idololatriæ erat perspectus. Hinc subinde in Prophetarum commentariis ac præsertim in Psalmis legitur: Confidite in Domino: Eius sum: Paratum est cor ejus fidere, &c. At sub exordium N. T. non modò non Iudæi veram de CHRISTO noticiam tenebant, sed nec gentiles, ad quos hæc doctrina erat transmittenda, doctrinam Ecclesiæ noverant; idcirco Apostolis illa potissimum cura incubuit ut ante omnia suis auditoribus Fidem noticiæ, sine qua non planè nec plenè fides fiducia tradi aut intelligi potest, proponerent. Cum enim ignoti sit nulla cupido, prius Messiam rectè agnoscere, ejusq; doctrinam assentiri oportet, quàm in eum cōfidere. Qua de causa Christus & Apostoli in suis concionibus plerumq; usurpant vocabulum Credere, quod & Noticiam & Fiduciam significat. Confer M. Flac. part. 1. de voce Fidei.

14. Cæterum cum maxima sit Fidei cum Spe cognatio, & sæpius duo isthæc vocabula promiscuè usurpentur, Rom. 8. 24 & 1. Cor. 13. 13. Hebr. 3. 6. & 6. 11. & 10. 13. 1. Petr. 1. 13. & 3. 15. 1. Joh. 3. 3. eo quod Fides in Christo acquiescenti non omnia in presenti accipiat, quæ quidè nobis Christus & merito suo acquisivit & verbo promisit, ut taceā, quod vetus Bibliorum translatio plurima Scripturarum V. in primis T. dicta per id Sperare reddiderit, quod magis propriè per id Confidere potuissent transferri; propterea operæ nos precium esse facturos arbitramur, si hoc loco diligenter & accuratè perpendamus, Quid verè ac propriè sit Spes Christiana?

15. Rectissimè id ipsum assequemur, si prius cognoverimus, Quænam sit utriusque virtutis, Fidei ac Spei, & Convenientia & Differentia? Conveniunt I. Efficiente, Spiritu Sancto

Sancto, I. Cor. 13. Rom. 15. II. Objecto generali, Verbo Dei, seu, ac
aliis placet, Bono futurae beatitudinis. III. Subjecto, Animo sci-
licet seu corde hominis renati. IV. Duratione. Vir enim vir-
tus in altero seculo, ubi omnia erunt praesentia, cessabit. I. Cor. 13.
V. Connexione inseparabili. Nec enim altera ab altera potest di-
velli, ut Augustinus in Enchirid. Fides, inquit, operans per di-
lectionem, sine Spe esse non potest, nec amor sine Spe: nec sine a-
more Spes: nec utrumque sine Fide,

16. Differunt. I. Ordine. Fides est prior non tempore, sed
natura, uti Apostolus Rom. 5. pronunciat, Spem scilicet habere su-
um ortum ex Fide. Nec potest quidquam sperari, nisi quod prius
credatur; credi tamen aliquid potest, quod non speratur. II. Ob-
jecto speciali. Fides occupatur circa res praeteritas, praesentes, fu-
turas; uti series articulorum fidei in Symb. Apostolico testatur.
Spes autem non nisi circa res futuras versatur. Accedit, quod
Fides sibi bona promissa applicet & apprehendat, & versatur circa
aeternam beatitudinem credendam atq; in praesenti amplectendam.
Spes circa eandem, sed appetendam atq; in futuro capeffen-
dam. Similiter Fides est de rebus tam suis, quam alienis.
Credo enim Creationem & meam & Angelorum. Spes autem
est de rebus, quae tantum pertinent ad illos, qui rerum istarum
spem fovunt. Deniq; Fides est de rebus malis pariter & bonis; Spes
autem est duntaxat bonarum; ut Metus malarum. III. Subje-
cto speciali. Fidei subjectum paulo post demonstrabitur, esse rena-
ri hominis & mentem & voluntatem; sicuti etiam Fidem exinde
desinimus assensum & fiduciam. Spei autem *ἡ ἐλπίς* est, Volun-
tas. Unde scholastici Spē retulerunt ad animi facultatem *ἐκ τῆς ψυχῆς*.

17. Ex his, quae diximus, facile est colligere definitionem
Spei: quod sit donū Spiritus sancti, quo salus fide credita & ap-
prehensa, aliquando manifestanda, firmā animi certitudine ex-
spectatur; seu Spes est certa & immota liberationis beatæ à Spi-
ritu Sancto animis fidelium indita, expectatio.

DEFINI-
TIONIS
I. Genus.

18. De Genere non libet cum quobiam rigerose contendere. Si tamen ad Logicorum Canones omnino res esset reducenda & conformanda, vix genus dari posset aptius, quam dum Fidem definimus HABITVM, non tamen communem atq. Ethicam, sed Th. ologi- cum, hoc est, à Spiritu sancto in nobis accensum seu infusum.

19. Qui Noticiam, Assensum, & Fiduciam definiunt, haud in-
morose nos opponimus, præsertim cum istas tres Fidei, ut alias ap-
pellantur, partes seu gradus libenter amplectamur, tanquam consti-
tuentes ac perficientes essentiam veræ ac salvificæ Fidei.

20. Sed hæc, quia leviuscula sunt, transeant; & Fidei Causas
essentiales seriatim expendamus.

Causa
I. EFFI-
CIENS
Principa-
lis;

21. Minimè verò Fidem in censum νομά ἐνολών seu noticiarum
naturalium & communium, quæ nobiscum sunt natæ, neq. inter ista
vόμα, quæ ex discursu rationis syllogistica trahunt originem, sed
inter χρόμα ac dona Dei, quæ gratuito munere nobis divinitus
obveniunt, referimus.

22. Est enim Fides & Dei & Nostrum opus.

Dei solius est, non Nostrum, ratione efficientis. Nec enim nos
strâ operâ, nec nostris viribus ac voluntatis nostræ ουεγεία, sed ef-
ficaci Dei operatione 2. Cor. 3. 5. Col. 2. 12. Ph. 2. 13. extitit.
is solus cor lapideum aufert, Ezech. 36. 26. oculos dat ad viden-
dum, Deut. 4. 4. mentem nostram aperit, Act. 26. 18. renovat, E-
phes. 4. 23. dat credere in Christum, Ph. 1. 29. mensuram Fidei par-
titur. Rom. 12. 3. Hinc & Christus appellatur Fidei ἀχρὸς νο
ταίτης Ebr. 12. & Spiritum sanctum Apostolus nominat Spi-
ritum Fidei 2. Cor. 4. 13. Spiritum sapientiæ, Eph. 1. 17. Rectè igitur
ac pie Fides dicitur esse Dei opus, Joh. 6. 29. Dei donum, Eph. 2. 8.
donum Spiritus Sancti 1. Cor. 12.

Nostra autem est Fides juxta illud Christi Marc. 9. Fides
Tua te salvum fecit. Nostrum, inquam, est hoc opus Fidei, post-
quam jam existit & nobis est datum per Christum, ut credamus in
ipsum. Phil. 1. 29. Hic

23. Hæc duæ maximè controuersæ quæstiones sunt explicandæ.
 Vna ex parte nostræ; altera ex parte Dei. Ex nostrâ parte dubita-
 tum, Num Fides sit donum naturæ? seu, An facultas quæ-
 dam nobis naturaliter insit ad fidem gignen-
 dam? Negatiua tanquam Orthodoxa facile demonstratur, ex
 mens ac voluntatis naturali aduersione in rebus spiritualibus. Nam
 si qua nobis esset diuina natura ad gignendam ac concipiendam fi-
dem Christi, ea resideret vel in mente, vel in voluntate, vel in utraq;
animæ facultate. Sed est in neutra. Non in Mente; quippe
 quam Apostolus ait esse κατὰ φύσιν 2. Tim. 3. 8. διεφθαρμένη, 1.
 Tim. 6. 5. non intelligentem, Rom. 3. 11. nec δεικνύσιν noticia salu-
 ris de Deo, 1. Cor. 2. 14. Non in Voluntate; quippe qua omni habili-
 tate ac idoneitate cognoscendi laborat 2. Cor. 2. 5. est q. figmen-
 tum cordis duntaxat malum, Gen. 3. 21. & prauum, Ierem. 17. 9.
 Corfer disput. de Seruo Arbitr.

hæc fides
 nōm. Nō

mens in
 intelligi

voluntas
 na prauum

24. Ex parte Dei queritur, Utrum æterna Dei electio
 sit causa fidei prævisæ ac futuræ, an contrâ? Nostram de
 hac controuersia Orthodoxiam in articulo de Prædestinatione rh.
 64. & 68. dilucidè ac beluôs peoposuiimus. Cui id modò apponimus,
 quod est in præceptis Logicis: Quædam dicuntur de toto, quâ totum
 est; quædam de toto dicuntur propter aliquam ipsius partem, e. g.
 Ecclesia est quasi totum constans ex Docentibus & Discipulis;
 eo tamen nihil obstante, verè dicere licet, quòd Ecclesia generet tam
 docentes, quàm discipulos Ex. 16. 20. 21. 1. Cor. 4. 15. Priori re-
 spectu Ecclesia est q. effectum; Docentes & discipuli sunt causa seu
 partes Ecclesiæ; posteriori autem Ecclesia se habet ut causa, hi ut
 effectum. Sic Electionis, quâ illa consideratur ut totum quoddam
 complexum, fides est ut pars seu causa organica: eadem, est effe-
 ctum Electionis, propter Dei misericordiam seu propositum &
 Christi meritum, quod annuntiatur in Euangelio, ex quo est Fides.

25. Etsi verò non longe à præcedenti quæstione abest & illa,
 Num Deus fatali seu absoluto quodam decreto Fidem
 aliqui-

aliquibus conferat nec ne? ejus tamen explicatio loco conve-
nientiore paulò post subiciemus, ubi nobis prius de causâ organica
Fidei constat.

Instrumen-
talis.

26. Organa, per quæ Deus in homine Fidem ordinariè opera-
tur, sunt *AVDITVS VERBI & VSVS SACRAMEN-
TORVM*; Verbum inquam & Sacramenta sunt Fidei confe-
rendæ media, respectu nimirum Dei offerentis; Auditus & Usus
eorundem; respectu nostri apprehendentium.

27. Ordinariè dixi; quia iste ordo ut in adultis potissimum
valet, ita his, quæ extra ordinem consuetum ac vulgarem sunt, ni-
hil interim debet præjudicare. Sic nimirum Quo-nam modo,
quovè organo Deus in infantibus operetur fidem, quam
in illis esse infra demonstrabitur, utut nobis sit occultū & extraordi-
narium, absurdum tamen & impossibile non est habendum; id quod
exemplo Iohannis Baptiste in utero matris, Messiam præsentem
agnoscentis rectè fuit hactenus assertum, Luc. 1. 44.

28. Ordinariè autem fidem non esse nisi partim ex au-
ditu verbi prædicati, partim ex legitimo usu Sacramen-
torum patet tum generatim ex eo, quod Fides neq. nobiscum
nascatur, neq. per discursum rationis comparetur, sed sit propria
mysteriorum æternis temporibus tacitorum, quæ nisi nobis in ver-
bo Scripturæ fuissent revelata & oblata, nunquam de iis scientiam
habere ac fidem recipere potuissimus; tum speciatim.

I. De verbi prædicatione & auscultatione. Consulantur scri-
pturæ testimonia. Rom. 10. 17 Iohan. 5. 39. & 12. 38. Et 17. 8. 1. Cor.
1. 21. 2. 4. & 3. 5. 2. Cor. 10. 4. & 1. Th. 2. 13. 1. Tim. 4. 16. Act. 2.
37. & 8. v. 35. 37. & 10. 44. & 11. 20. & 13. 48. & 16. 14. & 17.
12 & 19. v. 4. 5. & 28. 24.

II. De Sacramentorum oblatione aut usurpatione Rom. 4. 11.
Tit. 3. 5. Vbi & istud notandum; Quibus organis fides augefcit, iis-
dem quoq. acquiritur. Augefcit verò usu Sacramentorum. Ergo
& acquiritur iisdem.

29. Ac

29. Ac speciatim quod Baptismus attinet, cerum est, nobis per ejus ministerium donari Spiritum Sanctum, itemq; nos regenerari, Ioh. 3. 6. & peccatorum veniam consequi, Act. 2. 38. à peccatis mundari, Eph. 5. 26, salvari, Tit. 3. 6. 1. Pet. 3. 21.

Quod ad Eucharistici Sacramenti virtutem, ex ipsis Institutionis verbis docemur, nobis per illud tanquam per medium confirmari peccatorum nostrorum remissionem, & per hoc cætera quoq; beneficia, quæ eam comitantur & consequuntur. Hæc autem Dei dona ac beneficia cum nobis offerantur Sacramentis median-
tibus, per eadem nobis quoq; conferatur necesse est Fides, utpote sine quâ nobis nec peccatorum remissio, nec regeneratio, nec cætera Dei beneficia, quæ recensuimus, obtingant. Confer disput. de Sacramentis, itemq; de Ministerio Ecclesiast. sub ^{exteri} de caus. final.

30. Ex quibus liquido constat, Num Fides à Deo immediatè tanquam per Enthusiasmos quosdam, & tacitas ac internas revelationes, an verò per externa & sensibilia media Verbi ac Sacramentorum conferatur? Posterius jam satis fuit demonstratum, & magis demonstrabitur; ubi constat, Verbum, nè Legis, an Evangelii sit medium fidei conferendæ? Negamus esse Legis, quæ arguit peccatum & consequenter infidelitatem, operatur iram Dei in nobis, Rom. 4. 15. 1. Cor. 15. 56. Fides autem est gratiæ donum. Evangelion verò à salvi-
fica suâ efficacîâ cognominatur Gladius Spiritus, Eph. 6. v. 7. Verbi-
vitæ æternæ, Ioh. 6. 68. Act. 5. 20. Ph. 2. 16. Ministerium Spiritus
vivificantis 2. Cor. 3. v. 6. 8. Lex spiritus vitæ, Rom. 8. 2. Potentia
Dei ad salutem, Rom. 1. 16. Lex libertatis, Iacob. 2. 12; eademq; de
causâ comparatur semini fructificanti Luc. 7. v. 8. 11. 15. Matt. 13.
8. semini immortalî 1. Pet. 1. 23. pluvîa Os. 67. 10. Os. 6. 3. agricul-
tura. 1. Cor. 3. v. 6. 7.

31. Manifestum quoq; hinc evadit, An Deus absoluto quo-
dam decreto fidem aliquibus concedat? Negativa, quam
B nostram

nostram facimus, nititur rationibus insequentibus I. quia Ordo & Absolutum decretum sibi invicem opponuntur. Vbi enim media sunt ordinaria rei conferenda, ibi negatur fatale & absolutum de eadem re decretum. Sed esse ordinaria fidei media divinitus instituta, fuit aliunde demonstratum. II. quia si Deus eorum, quo pari studio attendunt verbo, alteri fidem negaret, daret alteri esse *προσωπολιπτης*. III. quia si fides esset fatalis, tunc induceretur vel Desperatio, vel Epicureus verbi ac Sacramentorum contemptus. IV. quia promissiones de fide per verbum & Sacramenta conferenda essent ludibrium & sarcasmus.

32. Quod præterea hic queri posset de verbi divini auscultatione, lectione, ac meditatione conjuncta cum quadam animi devotione seu cupiditate discendi, Utrum-nè homo non renatus verbum Dei serio & cum quodam discendi studio, remotis obstaculis, possit audire? ejus affirmativam in articulo de Servo Arbitrio probavimus; uti & hujus quesiti, quod ex precedenti inferri solet, An non prior ista affirmativa patrocinetur synergismo? negativam ibidem *βελήως* demonstravimus; ubi imprimis notetur, quod Auditus verbi non meriti, sed meditantium habeat rationem; quod Fides non *ἡ τῶ ἀρχόσιν καὶ τοῖς διδασκαλοῖς*, sed *ἡ τῶ ἀρχόσιν καὶ τοῖς μαθηταῖς* detur: quod denique ista *ἀρχή* non spirituale & internum, sed carnale & externum duntaxat in homine studium, quod non motus purè spirituales in homine ciet, sed id solum ex se præstare potest, non ut quis efficiatur beator, sed tantum doctior juxta sapientiam hujus seculi.

II. MATERIA
RIA in
qua.

33. Materia seu Subjectum Fidei est HOMO, seu, ut distinctius loquar, Mens & Voluntas hominis. In Intellectu est Notitia & Assensus; In Voluntate, seu, ut Scriptura loquitur, in Corde, Fiducia; quemadmodum eà de re in eccheli causæ Formalis prolixius agemus.

34. Queritur autem, Annon absurdum sit & impossibile

bile Fidem tanquam virtutem numero unam in duabus distinctis animæ potentiis collocare? Et Scriptura sacra & quotidiana priorum experientia parum attendit ad istas subtilitates de potentiis animæ. Scriptura enim sapius, quod menti est proprium, adscribit cordi, e. g. Noticias naturales, Rom. 1. 21. Deut. 29. 4. & contra, quod est cordis, menti tribuit, videlicet affectus & appetitus. Rom. 12. 2. Eph. 4. 23. Ad eundem modum, Fidem esse noticiam, & per hoc habitum intellectus est extra omnem controversiam: attamen Scriptura non dubitat eandem fidem attribuere Cordi seu Voluntati, Act. 8. 37. Prov. 3. 5. Experientia quoque didicimus motus mentis & voluntatis in tentationibus potissimum atque exercitiis pietatis sibi correspondere, ut, qualis est noticia & assensus in mente, tales insequantur motus & affectus in voluntate.

35. Deinde in controversiam venit, An infantes post baptismum ante discretionis annos actualem Fidem simpliciter non habeant? Habere illos suo modo fidem probatur I. quia Christus infantibus fidem attribuit, Mat. 18. 6. Marc. 9. 14. II. quia sola Fide induimus & apprehendimus Christum, tanquam filij Dei Gal. 3. 26. III quia infantes Christo adducti possident jus regni celorum, tanquam filij Dei, Matth. 19. 14. Marc. 10. 16. Luc. 18. 16. Eos autem oportet esse fide præditos, quorum est regnum celorum. Marc. 18. 16. Johan. 3. 36. Hebr. 11. 6. IV. Ut Circumcisio olim fuit infantibus in V. Testam. signaculum justitiæ fidei: ita nobis in N. T. Baptismus, Col. 2. 11. At nemo aliena, sed sua quisque fide iustificatur, Rom. 3. 22. 26. Gal. 2. 16. Eph. 2. 8. V. Totum genus humanum dividitur in Credulos & Incredulos Infantes à baptismo non possunt annumerari Incredulis, quorum non est regnum celorum, quod tamen ad infantes pertinet. Ergò credulis erunt accensendi. Et quum quisque sua fide vivat, Heb. 2. 4. propriam ut infantes habeant fidem, consequitur.

36. Est tamen in transitu observandum, Num una sit Fides; quæ & adulti & infantes salvantur? Non differe eorum

B 2

fides,

Fides quoad substantiam; sed tantum quoad circumstantiam, & ita quibusdam accidentibus. Nam I. adultorum fides concipitur ex externo verbi auditu; In infantibus supplet Dei gratia, quod ipsis ex annorum defectu deest. II. Adulti & sciunt se credere & possunt se probare, an sint in fide. 1. Cor. 13. 5. Infantes, etiam si a Spiritum Sanctum in se habeant habitantem, & fide salvificet sine praeiudicio: utrumque tamen ignorant, aequè ut suam & mentem ac vitam nesciunt, quam tamen habent. III. Adulti possunt fidem & re confiteri & opere declarare. Neutrum cadit in aetatem infantilem.

37. Praeterea gravis est inter Theologos concertatio, Cur adulti non omnes, etiam si verbum Dei audiunt & Sacramentis utuntur, fidem consequantur? seu, Cur verbum praedicatum non apud omnes fructificet? Causa istius defectus est non in Deo, qui omnes homines vult ad agnitionem veritatis pervenire. 1 Tim. 2. Nec in Christo, qui omnes ad se venientes non expellit foras. Joh. 6. Nec in verbo Evangelii, quod semper bonum est semen, & sua natura fructificans, in quemcumque etiam agrum projiciatur. Luc 8. Nec in Sacramentis, quae ad fidem conferendam, augendam, & conservandam divinitus sunt instituta; sed culpa omnis unice residet in hominibus obicem Spiritui Sancto, fidem in eis operari volenti, ponentibus atque obstinate obstrepentibus. Cujus assertionis nostrae exemplum illustre nobis suppeditat effectus Paulinae concionis apud Antiochenses, Act. 13. ubi gentes praedicantur credidisse, eò quod verbum Dei attentè & singulari cum gaudio susceperint; v. 48. Iudaei verò non leguntur conversi, eò quod animum habuerint invidia repletum, & Dei sermoni contradixerint. v. 46. Estque inter ipsos auditores non exigua differentia, dum videlicet non singuli, quando verbum Dei audiunt, praestant illud, quod praestare possent, & quo facto fidem Deus in eis operaretur. Aut enim propter commodum privatum conservandum, aut propter odium aliorum devitandum veritati non subscri-

subscribunt, Iob. 12. 42. aut non discendi animo, sed novitatis studio audiunt, Luc. 23. 8. Act. 24. 24. aut voluptatum carnalium spinis impliciti, Luc. 8. aut aliarum opinionum præjudiciis fascinati, Act. 17. 21. Matth. 12. 24. verbum Dei audiunt, vel aliud inter agendum agunt ac meditantur. Et quis singula in singulorum hominum animis latentia obstacula posset recensendo assequi? sed hic quoad individua exclamare oportet: O altitudo divitiarum! Eccl. Rom. 11. Verumenimverò in genere verè non minus, quam pie licet asserere, culpam defectus fidei in hominibus residere penes ipsosmet, quod verbum vel non audiant aut non eo modo, quo debent & poterant, audiunt. Etenim Scriptura quoties de isto Fidei defectu in nobis queritur, toties in nobis hominibus omnem culpam derivat, qui media fidei conferenda impune respicimus, nec eadem legitime usurpamus. Matth. 11. 47. & 23. 7. Act. 13. 46. & 7. 51. Similiter & Salvator suos cives de infidelitate graviter accusat. Marc. 6. idemq; crimen vicinis civitatibus exprobat. Matth. 11. quæ tamen ex Christi ore plurimas conciones audiverant. Accedit deniq; quòd Deus rationem fidei non posset jure à reprobis in extremo die exigere, nisi causa istius defectus in ipsis haberetur.

38. Deniq; ad id, Num quis Fidem penitus amittere possit? jam in aliis fidei nostræ articulis, videlicet in loco de Bonis Operibus, & in disput. de Prædestinatione affirmatè fuit à nobis responsum, & in illa assertione adhuc persistimus mori I. Exemplis & Davidis, Deo supplicantis, ne Spiritum Sanctum ab ipso auferat; Psal. 51. & Saulis, à quo Spiritus Iehovæ legitur recessisse, 1. Sam. 16. & Hymenei & Alexandri, qui circa fidem fecerunt naufragium, 1. Tim. 1. & crudelis istius serui, qui magnam præsumitur antè habuisse fidem, cum ingentis debiti condonationem fuerit consecutus; sed ubi postea propter crudelitatem, quam in suum servum exercuebat, fuit condemnatus, pristinam fidem amisisse quis negare audeat? Matt. 18. II. Absurdum, quæ ex asseveratione

illâ consequerentur, si quis diceret neminem posse à Fide, quâ semel est donatus, excidere. Etenim & auctoritas omnis confirmaretur, & crebra ista ad renatos de peccatis cavendis exhortationes omnino essent vanæ.

Circa quâ. 39. Materia circa quam seu objectum Fidei, hoc est, Res credendæ sunt omnia, quæ Deus nobis in suo verbo revelavit; Quæ ut variant secundum rerum credendarum, vel substantiam, vel quantitatem, vel qualitatem, vel circumstantias: ita varie inter se distinguuntur fidei objecta.

40. Secundum substantiam seu res ipsas, quæ in Bibliis continentur, Objectum fidei constituitur Generale partim, partim Speciale. Generale est omne Dei verbum, cui Fides assentitur, Hebr. 11. Unde fit, ut jam Euangelion, 1. Pet. 4. 17. jam Deus, 1. Ioh. 5. jam Christus eiusq; meritum, Joh. 3. 16. jam alia objiciantur Fidei. Speciale, cujus scilicet respectu Fides dicitur justificare, est sola PROMISSIO gratiæ Dei, seu est promissio Euangelii, promissio de CHRISTO, seu est CHRISTUS totus & solus, quem ipse Deus proposuit propitiationem, Rom. 3. 25. De quâ distinctione in artic. de justificatione th. 33. prolixius fuit disputatum.

41. Secundum Quantitatem ratiō mō sunt alia temporalia, externa, & corporalia, ut sunt pax politica, rerum successus, sanitas, forma, victus & amictus, &c. alia sunt Aeterna ac Spiritualia, ut justitia, salus, remissio peccatorum, &c.

42. Secundum Qualitatem rerum credendarum dicuntur objecta Fidei esse vel contraria, Rom. 4. v. 17. 18. vel invisibilia, Hebræor. 11. 1. Ioh. 20. 29.

43. Secundum circumstantias temporum sunt ratiō mō vel præterita, vel præsentia, vel futura: Exempla nobis suppeditant tres articuli Symboli Apostolici,

44. Est, verò hîc notanda controversia, Utrum Fides possit res, quæ verè sunt absentes, facere, ut sint verè ac realiter præsentis. Respectu quidem ipsius promissionis, fidei dicuntur

tuntur omnia presentia, quippe quæ ita firmiter amplectitur promissionem in verbo factam, eiq. fidit, ac si jam esset adimpleta. Respectu verò rerum promissarum, modus est non unus, sed distinctus, quo bona promissa efficiuntur fidei presentia. Etenim res illæ pro ratione circumstantiarum temporis sunt vel presentes, vel jam præteritæ, vel in futurum promissæ. De presentibus certum est, siquidem tales sunt res credendæ, non earum presentiam dependere à Dei promissione, non à fide nostrâ. Aliq. enim est τὸν νῦν ὄντας, non contrâ. Nec res idè est præsens, quia præsentem esse credos sed idè potius credo esse præsentem, quia actu est præsens. Præteritarum & futurarum rerum, de quibus est fides, presentia non est realis (quia earum non est realis existentia) sed tantum est in imagine, dum videlicet fides certò sibi habet persuasum, res illas tam verè & realiter vel fuisse vel fore, etiam si eo tempore, quando creduntur, vel nondum sint, vel etiam olim fuerint, ac si jam verè & realiter existentia & presentia reali existerent & coram aspicerentur. Atq. illo sensu nihil prohibet dicere, Fidei omnia esse presentia, videlicet propter divinæ promissionis veritatem & constantiam, non propter ipsarum rerum promissarum actualem existentiam. Hinc Fides definitur *visio rerum sperandarum*, Ebr. 11. 1. hoc est, coram sibi listens, & verè presentia habens ea, quæ promissa sunt non eò, quod sunt, (neg. enim actu jam sunt) sed eò quo creduntur, id est, Fides facit non ut res actu presentes sint, sed firmiter eas in promissione amplectitur & apprehendit, haud scilicet ac si presentes adessent, & per fidem aspicerentur.

45. Sed hanc controversiam plenius pertractavimus in disput. de Verbis Cænæ; ubi & alteram illam priori vicinam de FIDE VOLATILI dedimus explicatam, Num videlicet Fides in cælos possit evolare, ibidemque cor & sanguinem Christi in administratione Eucharisticâ percipere? Quod ipsum & Theologicè & Philosophicè negotio nullo potest resolvi. Theologia simpliciter nescit eiusmodi Fidem extravagante

666

cem, supra calos conscendentem, ibidemq; Corpus & Sanguinem Christi, tempore celebrationis Eucharistica apprehendentem. Sic enim duplex (ut cetera taceam absurda) Cæna Sacramentalis celebraretur. Vna hæc in terris, cum nudis elementis, altera in calis, sine omni elemento. Ex Philosophiæ principys didicimus, I. Fidem esse habitum mentis, adeoq; actum credendi non extra, sed intra mentem consistere, & nihil omnino extra mentem, posse à fide apprehendi. II. Intellectum non percipere res ipsas, sed earum tantum imagines. Fides autem est in intellectu; estq; credere actus intellectus.

46. Priusquam ad reliquarum causarum inde v. progrediamur, libet initio naturam PROMISSIONVM divinarum quas proprium esse diximus Fidei objectum, diligenter & explicatè cognoscere.

47. Promissiones divinæ, sunt objectum & fundamentum fidei, atq; indissolubiliter coheret Fides & Promissio, ceu relatum & correlatum; siquidem ubi non est verbum promissionis ibi nec Fides esse potest; & contra ubi promissionis verbum, ibi Fides quoq; certa esse potest propter promittentis veritatem.

48. PROMISSIO attribuitur vel hominibus vel DEO.

49. Si hominibus, Deo aliquid pollicentibus, promissio idem est, quod obligatio seu VOTVM, quo votens ad reddendum vota sua Deo sese obstringit. Sed de Votis singularem disputationem antea instituvimus.

50. Si Deo; tunc nihil aliud significat, quam divinæ vocis ac ac voluntatis de aliquo bono hominib. ad fruendum divinitus communicando revelationem. Atq; de ista Promissione hic propriè agimus.

51. Sunt verò duæ species divinarum Promissionum, Simplex & Mixta.

52. SIMPLEX est de rebus vel corporalibus, e. g. de fecunditate, sanitate, serenitate, &c. vel spiritalibus, videlicet de Dei misericordiâ, justitiâ & vitâ eternâ. Illa.

53. Illarum promissiones sunt partim conditionales, Deut. 28.
partim gratuita. Esa. 38 5.

54. Harum aliae sunt Legales, aliae Evangelicae.

55. Priores quia habent respectum ad opera nostra, sunt conditionales, hoc est, habent annexam conditionem perfectae obedientiae. Luca 10, 28. Gal. 3, 27. Quas promissiones ideo Deus nobis in hac corruptione fecit conditionatas, non quod eas prestare valamus, sed ut sciamus, quid Lex ex sese posset, si quis annexa conditioni satisfaceret.

56. Posteriores sunt vel omnes universales & indeterminatae, vel limitate universales ac determinatae.

57. Primum genus universalium promissionum agit de gratuita ac misericordiae Dei erga homines peccatores affectu, de missione Filii Dei ad genus humanum redimendum, de vocatione ac praedicatione Evangelii in omnes gentes, & de aliis caelestibus bonis, prout ea toti generi humano ex aequo offeruntur.

58. In secundo genere promissionum universalium considerantur eadem bona, prout scilicet ea ab hominibus apprehenduntur.

59. Quod nam igitur inter duo ista universalium promissionum genera intercedat discrimen, patet. Distinguenda scilicet ista sunt, non confundenda.

60. Prior illa indeterminata ostendit ordinem ut divinitus in negotio salutis praescriptum ac constitutum; posterior autem haec determinata eundem ordinem, sed non tantum ut constitutum, sed etiam ut à nobis usurpatum considerat. Etenim in omni promissione sese correlatae & ponunt & tollunt Beneficium promittentis, & Officium seu obsequium promissionem accipientis.

61. Proinde ut prioris generis promissiones sunt ad ordinem divinitus praescriptum limitatae & consequenter non absolutae ac simpliciter indeterminatae; sic posterioris generis promissiones non sunt simpliciter particulares, sed tantum respectu mundi; respectu autem credentium sunt universales, siquidem Deus vult salvare omnes, qui credunt.

Mixtae

62. MIXTÆ Promissiones sunt rerum Corporalium pariter
& Spiritualium. Cujusmodi fuit promissio de semine benedicto, quæ
quatenus respicit Christum, tanquam semen benedictum & benedi-
cens omnes gentes, eatenus est Spiritualis atq; Evangelij proprias
quatenus verò fuit ad certam gentem, tribum, & familiam alli-
gata, eatenus est Corporalis & carnalem solum prerogativam de-
signat. Sic promissio de terrâ Canaan est corporalis, quatenus
certum locum & populum respicit; eadem est spiritualis, quatenus
statum Ecclesiæ Novi Testamenti, ad quem essent etiam aggregan-
di, quibus nulla unquam erat in terra Canaan portio, adumbrat.

III. FOR-
MA.

63. Formam totamq; naturam Fidei rectissimè explicant res
isti, ut vocantur, gradus seu, ut alij indignant, partes. I. est *γνώσις*
seu noticia divinarum promissionum de gratuita reconciliatione per
Christum Rom. 10. v. 6. 10. 1 Cor. 2. v. 12. 16. Gal. 4. v. 9.
Eph. 1. 18. 1 Ioh. 2. 21. & 5. v. 13. 19. diciturq; *σέβας*, *δοξασ*
αις, *σεβάσις* Col. 1. v. 9. 10. 1 Corint. 1. 5. & 8. 7. Luc. 1. 77.
II. *κατάληψις*, Assensus, quo quis promissionē gratiæ, quam quis esse
veram didicit, amplectitur eiq; assentitur. Ioh. 17. 8. Rom. 9. v.
30. 33. 1. Ioh. 5. 13. III. *πίστεως*, Fiducia certissima, fun-
data in Dei misericordiâ ac Christi merito, atq; in eo planè acquie-
scens sibiq; promissiones applicans. Gal. 2. 20. Rom. 4. 21. & 16.
22. Quæ & *πιστις* Rom. 9. 38. Eph. 3. & *σεβασ* Col. 2. &
πίστις Heb. 4. 16. 1 Ioh. 5. 14. & *πίστις* Hebr. 11. 1.
nominatur. Quam fiduciam oportet esse non vanam, non dubiam,
non temerariam, sed 1. firmissimam certitudinem. 2. apprehen-
sam, in qua fiat individualis applicatio ad nos. 3. quietativam;
quæ in solo Christo acquiescit. Vbi tamen notandum est, quòd, quan-
do Scriptura interdū unius partis seu gradus mentionem facit, tunc
reliquæ duæ *συνεδοχῆς* ac tacite subintelligantur. [Es] 43. Confer
iterum Disput. de Iustificatione ch. 32, ubi explicatur controversia,
Num Fides sit nuda tantū animi noticia, quā Christum
secundum historiam novimus? an simul sit per Fiduci-
am definienda? Itemq; negativam prolixè demonstravimus
dubi.

dubitanti, Num de Dei gratia ac promissionibus Euan-
gelicis conveniat dubitare.

64. Finem seu Effectum Fidei consideramus pro gemina eius
ἐνεργείᾳ. Una est ἀνθρώποις credentibus propria, videlicet Christi iustitiā
in Euangelio apprehendere: Altera est δὲ θεῷ, quā Fides sese erga
Deū & primum, mediante dilectione, exercet. Atq; ratione duarum
istarum ἐνεργειῶν duplices quoq; constituuntur effectus fidei. Alij
attribuuntur fidei, ut causā instrumentali; uti sunt iustificatio, salus,
Dei gratia, &c. Qui itaq; sunt Iustificationis, ydem quoq; sunt &
Fidei effectus, videlicet Pax conscientiae Rom. 5. v. 1. 11. Gau-
dium Spiritus, Rom. 14. 17. Vita spiritalis, Ioh. 5. 25. Invo-
catio, Rom. 8. 15. & 10. 14. Alij attribuuntur eidem, ut causā
formali; ut sunt charitas & cetera bona opera, quorum mater, ra-
dix, genetrix est Fides Gal. 5. 6. quemadmodum in artic. de Ju-
stific. eā de re prolixius differuimus, ubi à nobis simul exposita
proposita q; fuere insequentis, qua & huc non incommode referun-
tur, quaestiones.

I. An Fides necessario requiratur ad actum iustificationis?

II. An Fides iustificet?

III. An fides possit esse absq; charitate; seu Num quis de fide
suā vere gloriari possit, quum tamen in peccatis contra consci-
entiam vivat?

IV. An Charitas informet fidem? An verò Fides ex se sit in-
formis & inefficax?

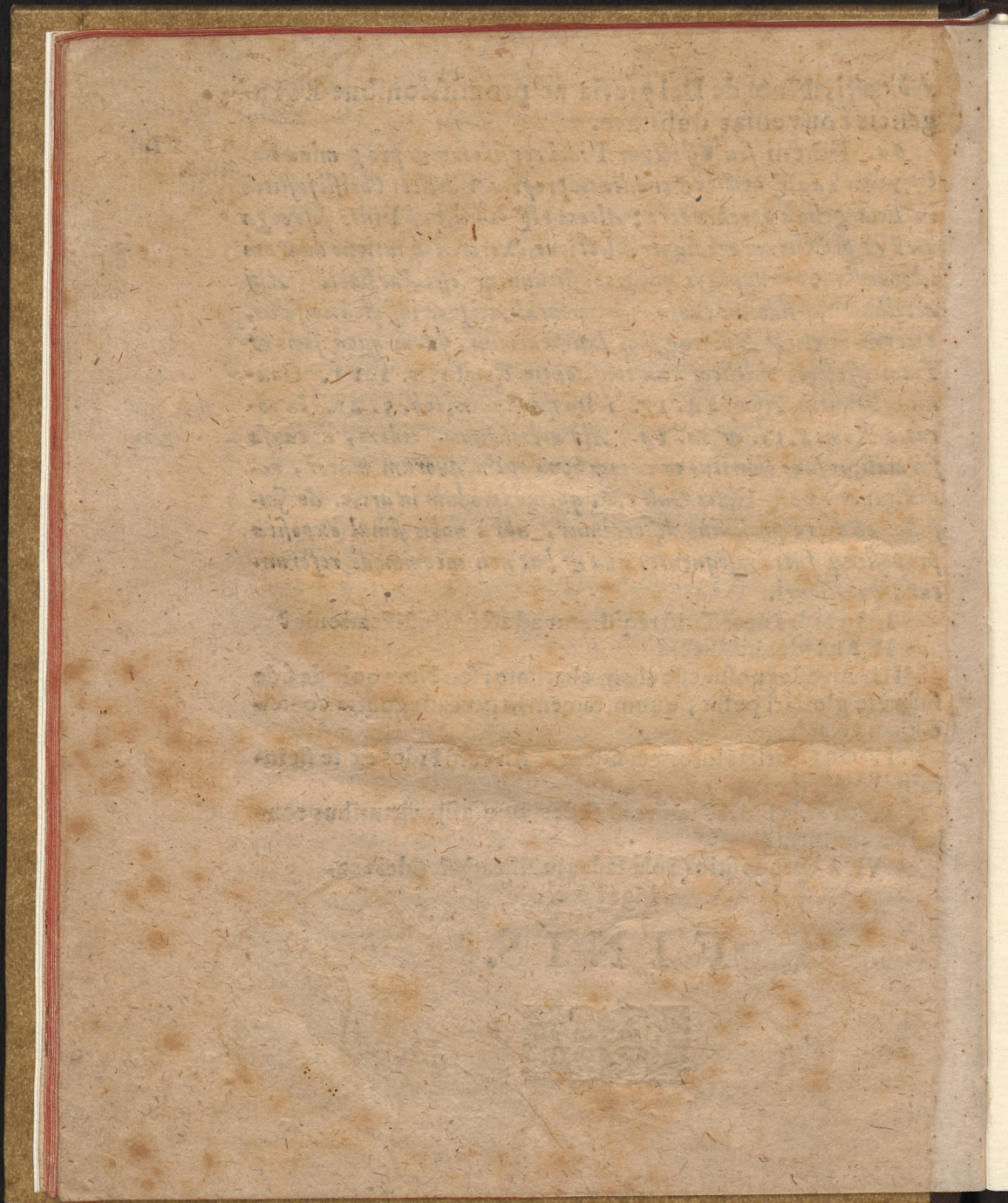
V. An Sola Fides? an verò Fides cum alijs virtutibus con-
iuncta iustificet?

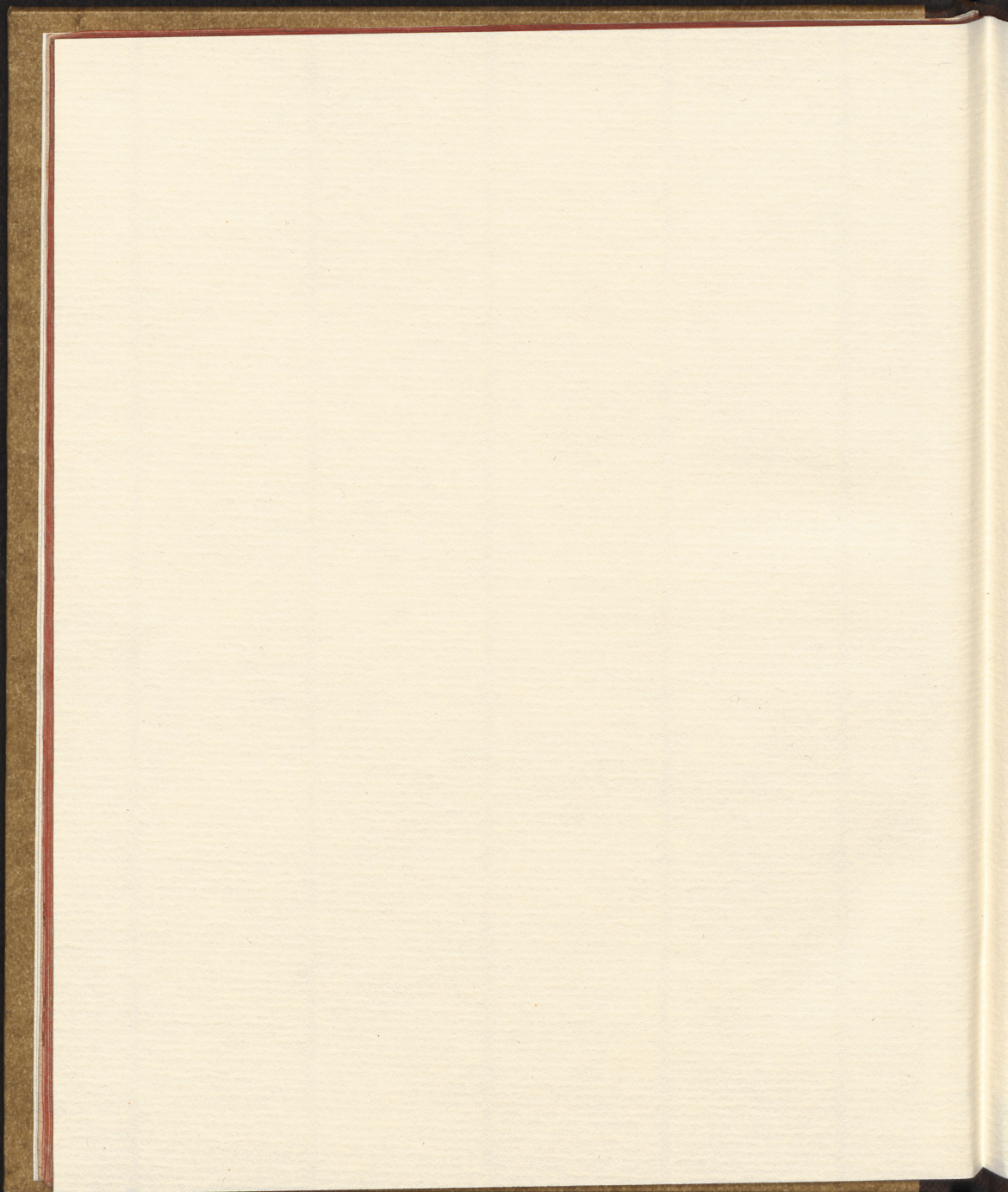
VI. An propositio (Sola Fides iustificat) sit fidei ana-
loga? &c.

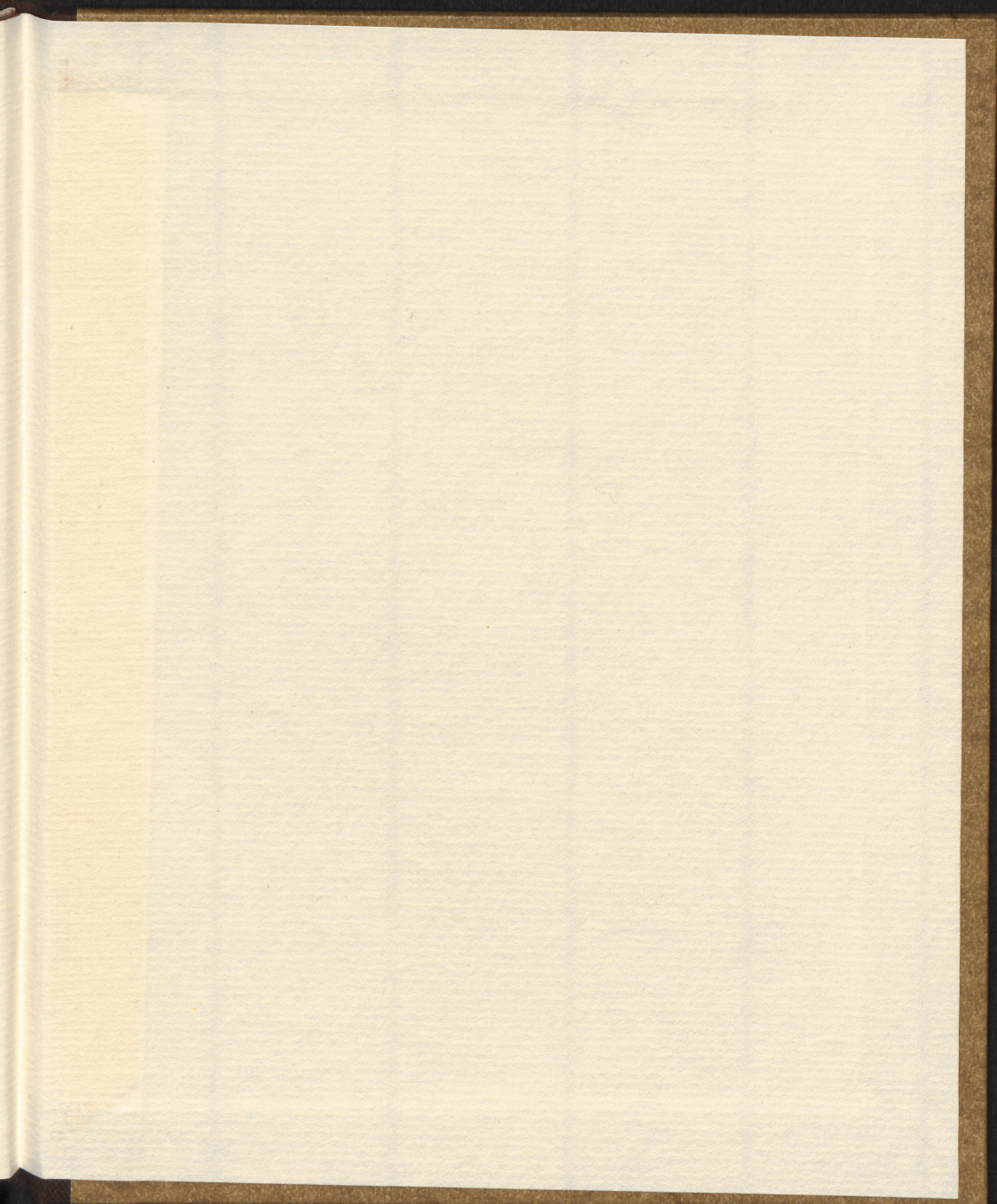
FINIS.

IV. FL
NIS

dubitant, Num de Dei gratia ac promissis
gelicis conveniat dubitare.

64. Finem seu Effectum Fidei consideramus.
ἐνέργεια. Una est ἀντιλήψις & credentis propria, videlicet
in Evangelio apprehendere: Altera est δόξα, quod
Deū & proximum, mediante dilectione, exerit. A
istarum ἐνεργειῶν duplices quoque constituuntur effectus
attribuuntur fidei, ut causae instrumentali; uti sunt
Dei gratia, &c. Qui itaque sunt Iustificationis, ἢ
Fidei effectus; videlicet Pax conscientiae Rom. 5.
audium Spiritus, Rom. 8. 15. 17. Vita spiritualis, iustifi-
catio. Rom. 8. 15. & 10. 14. Alij attribuuntur
formali; ut sunt charitas & cetera bona opera, quae
dixit, genitrix est Fides Gal. 5. 6. quemadmodum
stific. eā de re prolixius differuimus, ubi à nobis
proposita quae fuerunt insequentis, quae & huc non ine-
runt, quaestiones.

I. An Fides necessario requiratur ad actum;

II. An Fides iustificet?

III. An fides possit esse absque charitate; seu
suā vere gloriari possit, quum tamen in peccati
sententiam vivat?

IV. An Charitas informet fidem? An verò
formis & inefficax?

V. An Sola Fides? an verò Fides cum alijs
iuncta iustificet?

VI. An propositio (Sola Fides iustificat) sit
logica? &c.

FINIS.

